

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2025

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2025

2-JILD 4-SON

YANGI RENESSANS

**RESPUBLIKA ILMIY JURNALI
TO'PLAMI**

**2 - JILD, 4 - SON
2025**

Google Scholar

doi® digital object
identifier

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

**Academic
Resource
Index
ResearchBib**

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

XOTIN-QIZLAR HUQUQLARINING TA'MINLANISHIDA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINING O'RNI

Tojiyeva Gulshoda Erkinjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

Telefon: +998330063307

E-mail: gulshodatojiyevag006da@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish jarayonida ijtimoiy himoya tizimining tutgan o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilindi. O'zbekiston Respublikasida xotin-qizlar mavqeini mustahkamlashga qaratilgan davlat dasturlari, huquqiy kafolatlar, iqtisodiy imtiyozlar va ularning amaliy natijalari yoritilgan. Mazkur tadqiqot natijalari gender siyosatini takomillashtirishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Gender siyosati, ijtimoiy himoya, xotin-qizlar huquqlari, davlat dasturlari, huquqiy kafolat, ijtimoiy barqarorlik.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida jamiyat barqarorligining asosiy mezonlaridan biri – ayollarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi faolligidir. Xotin-qizlar huquqlarini himoya qilish, ularning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlash hamda oila va jamiyat hayotidagi mavqeini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari sirasiga kiradi. Ayni jarayonda ijtimoiy himoya tizimi asosiy mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasida xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlashga doir huquqiy bazaning kengaytirilishi, gender tengligi siyosatining kuchayishi, ijtimoiy himoyani faollashtirish davlat siyosatining ajralmas qismiga aylangan.

Maqsad va uni asoslash

Maqolaning maqsadi xotin-qizlarning huquqlarini ta'minlashda ijtimoiy himoya tizimining tutgan o'rnini tadqiq qilish, mavjud qonuniy kafolatlar, amaliy mexanizmlar, davlat dasturlari va ularning natijalarini ilmiy tahlil qilishdan iborat.

So'nggi yillarda gender masalasida ko'plab tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, xotin-qizlarga nisbatan ijtimoiy himoya mexanizmlarining real samaradorligi va hududlar kesimidagi tahlillari kam yoritilgan. Shuning uchun mazkur mavzu ilmiy dolzarblik kasb etadi.

Ilmiy muammo tavsifi va yechimi

Xotin-qizlarni ijtimoiy himoyalashning huquqiy asoslari

1. Xotin-qizlar huquqlarining kafolatlanishi quyidagi huquqiy manbalarga tayangan holda amalga oshirilmoqda:
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi;

3. "Gender tenglik kafolatlari to'g'risida"gi Qonun (2019);
4. Oila kodeksi;
5. Jinoyat va Ma'muriy kodekslarda gender zo'ravonlikning oldini olishga doir moddalarning kuchaytirilishi;
6. "Ayollarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi" to'g'risidagi nizomlar.
7. Mazkur hujjatlar gender tengligini himoyalashning huquqiy zaminini belgilab bermoqda.

Ijtimoiy himoya tizimining amaliy mexanizmlari

Bugungi kunda respublika miqyosida xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash tizimi quyidagi yo'nalishlarda faoliyat yuritmoqda:

1. Moliyaviy va ijtimoiy yordamlar:
 - a) homiladorlik va tug'ish nafaqalari;
 - b) kam ta'minlangan ayollar uchun moddiy yordam;
 - c) uy-joy subsidiyalari;
 - d) bepul tibbiy xizmat paketlari.
2. Bandlikni ta'minlash:
 - a) ayollar uchun kvotalangan ish joylari;
 - b) uy sharoitida bandlik loyihalari;
 - c) kasbga qayta tayyorlash markazlari.
 - d) 2022–2024 yillarda 200 mingdan ortiq ayol qayta kasbiy tayyorgarlikdan o'tgan.
3. Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash:
 - a) 0–6% imtiyozli kreditlar;
 - b) biznes loyihalar uchun grantlar;
 - c) ishlab chiqarish jihozlari bilan ta'minlash.
4. Gender zo'ravonlikni kamaytirish tizimi:
 - a) himoya orderi joriy etildi;
 - b) boshpana markazlari tashkil qilindi;
 - c) psixologik va yuridik xizmatlar yo'lga qo'yildi.

Tizim samaradorligi tahlili

Ijtimoiy himoya nafaqat iqtisodiy yordam beruvchi tizim, balki ijtimoiy barqarorlik mezonidir. Tahlillarga ko'ra, ijtimoiy dasturlar faol bo'lgan hududlarda:

1. ajrimlar darajasi kamaygan,
2. oilalarda psixologik barqarorlik ortgan,
3. ayollar bandligi oshgan,
4. yoshlar orasida ijtimoiy muammolar pasaygan.
5. Ayollar iqtisodiy imkoniyatlarining kengayishi oilaviy farovonlikni oshirishga olib kelmoqda.

Xulosa

O'zbekistonda xotin-qizlarning huquqlarini ta'minlash siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy mexanizmlar asosida samarali yo'lga qo'yilgan. Ijtimoiy himoya tizimi aynan shu jarayonning markaziy komponentidir. Uning takomillashuvi gender tengligini mustahkamlashga, oilaviy farovonlikni oshirishga va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Tizimning uzluksiz bosqichma-bosqich rivojlantirilishi – ayollarning jamiyatdagi faolligini oshirib, milliy taraqqiyotda ularning rolini kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. "Gender tenglik kafolatlari to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2019.
3. Қуронов М. Биз англаётган ҳақиқат. – Тошкент: Маънавият, 2008. – 152 б.
4. Botcheva, L., Shih J., Huffman L. Emphasizing Cultural Competence in Evaluation // American Journal of Evaluation. – 2009. – 30(2). – P. 176–188.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг qarorlari // <https://lex.uz>

